

Створення, охорона, захист і комерціалізація об'єктів права інтелектуальної власності:
матеріали VII Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю,
присвяченої Міжнародному дню інтелектуальної власності.
(м. Київ, 26 квітня 2024 р.): ел. збірник. Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2024

УДК 347.77

ВАРІАНТИ КОДИФІКАЦІЇ ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ У СФЕРІ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ

А. В. Омельченко

доктор юридичних наук, професор, в.о. завідувача кафедри приватного права
Київського національного економічного університету імені Вадима Гетьмана,
головний науковий співробітник наукового сектору комерціалізації об'єктів
інтелектуальної власності відділу промислової власності і комерціалізації
об'єктів інтелектуальної власності Науково-дослідного інституту
інтелектуальної власності НАПрН України (м. Київ)

ORCID: 0000-0002-8407-8555

OPTIONS OF THE CODIFICATION OF THE LEGISLATION OF UKRAINE IN THE SPHERE OF INTELLECTUAL PROPERTY

A. V. Omelchenko

Doctor of Law, Professor, head of the department of private law Kyiv National
Economic University named after Vadym Hetman, chief researcher of scientific
sector of commercialization intellectual property objects of department of industrial
property and commercialization of intellectual property objects of Scientific-
Research Institute of Intellectual Property National Academy of Law Sciences of
Ukraine (Kyiv)

ORCID: 0000-0002-8407-8555

***Анотація:** Розглянуто підходи до подальшої кодифікації законодавства
України у сфері інтелектуальної власності. Виділено шість варіантів такої
кодифікації: 1) на рівні окремих спеціальних законів; 2) на рівні Цивільного
кодексу України та окремих спеціальних законів; 3) на рівні Кодексу законів про*

Створення, охорона, захист і комерціалізація об'єктів права інтелектуальної власності:
матеріали VII Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю,
присвяченої Міжнародному дню інтелектуальної власності.
(м. Київ, 26 квітня 2024 р.): ел. збірник. Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2024

інтелектуальну власність та окремих спеціальних законів; 4) розробка спеціальних кодифікаційних актів у сфері авторського права і суміжного права та у сфері промислової власності; 5) в рамках Цивільного кодексу України; 6) в рамках Кодексу законів про інтелектуальну власність.

Ключові слова: *право інтелектуальної власності, законодавство, систематизація, кодифікація.*

Annotation: *Approaches to the further codification of the legislation of Ukraine in the field of intellectual property were considered. Six variants of such codification are identified: 1) at the level of individual special laws; 2) at the level of the Civil Code of Ukraine and certain special laws; 3) at the level of the Code of Laws on Intellectual Property and individual special laws; 4) development of special codification acts in the field of copyright and related law and in the field of industrial property; 5) within the framework of the Civil Code of Ukraine; 6) within the framework of the Code of Laws on Intellectual Property.*

Keywords: *intellectual property law, legislation, systematization, codification.*

На даному етапі систематизації законодавства України у сфері інтелектуальної власності актуальним питанням, яке потребує свого вирішення, є обрання ефективного варіанту подальшої кодифікації цього законодавства.

На підставі аналізу наукових публікацій можна виділити шість можливих варіантів кодифікації законодавства України у сфері інтелектуальної власності: 1) на рівні окремих спеціальних законів; 2) на рівні Цивільного кодексу України та окремих спеціальних законів; 3) на рівні Кодексу законів про інтелектуальну власність та окремих спеціальних законів; 4) розробка спеціальних кодифікаційних актів у сфері авторського права і суміжного права та у сфері промислової власності; 5) в рамках Цивільного кодексу України; 6) в рамках Кодексу законів про інтелектуальну власність[1-8].

Створення, охорона, захист і комерціалізація об'єктів права інтелектуальної власності:
матеріали VII Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю,
присвяченої Міжнародному дню інтелектуальної власності.
(м. Київ, 26 квітня 2024 р.): ел. збірник. Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2024

Прийняття 16 січня 2003 року Цивільного кодексу України свого часу посилило регулюючий потенціал всього масиву цивільно-правових актів, стали більш чіткими контури законодавства у сфері інтелектуальної власності як самостійної підгалузі цивільного законодавства України. Зокрема, це знайшло своє відображення у наявності у змісті Цивільного кодексу України окремої книги четвертої «Право інтелектуальної власності» [9].

Правові та організаційні засади правотворчої діяльності, правила техніки нормопроекування визначаються Законом України «Про правотворчу діяльність» від 24 серпня 2023 року № 3354-ІХ.

Відповідно до ч. 2 ст. 10 Закону України «Про правотворчу діяльність» однією із форм прийняття закону є кодекс. Положення про кодекс, як окрему форму закону, містяться у ст. 11 Закону України «Про правотворчу діяльність». Особливості структури кодексу визначені у ч. 3 ст. 32 Закону України «Про правотворчу діяльність» [10].

Слід зазначити, що законодавство у сфері інтелектуальної власності містить не лише норми цивільного законодавства, але і норми інших галузей законодавства. При переважно цивільно-правовому характері суспільних відносин у сфері інтелектуальної власності, зазначені суспільні відносини врегульовані також нормами конституційного, адміністративного, фінансового, сімейного, трудового та кримінального права, а також нормами цивільного процесуального та господарського процесуального права.

Отже суспільні відносини у сфері інтелектуальної власності регулюються нормами як приватного, так і публічного права. При цьому також важливо наголосити на тому, що зазначені суспільні відносини врегульовані нормами, які мають не лише матеріальний, але і процедурний та процесуальний характер.

Таким чином окремі елементи міжгалузевого характеру законодавства України у сфері інтелектуальної власності та зарубіжний досвід кодифікації законодавства про інтелектуальну власність у Франції та ряді інших країн

свідчать про перспективність для України такого варіанту кодифікації законодавства у сфері інтелектуальної власності, як прийняття окремого єдиного кодифікованого законодавчого акту у сфері правового регулювання інтелектуальної власності – Кодексу законів про інтелектуальну власність.

В науковій літературі зазначається, що і на європейському рівні в останні роки все частіше піднімається питання про розробку єдиного Європейського кодексу права інтелектуальної власності. Він би міг допомогти виробити єдині підходи до регламентації права інтелектуальної власності в країнах-членах ЄС, а його створення дозволило б сформувати єдиний набір правил на основі кращих положень з національних правопорядків та забезпечити ефективний захист прав інтелектуальної власності [3].

Усі шість можливих варіантів кодифікації законодавства у сфері інтелектуальної власності, названі вище, заслуговують на увагу та подальшу наукову дискусію. Однак, на наш погляд, перспективною для практичного впровадження є подальша кодифікація законодавства у сфері інтелектуальної власності шляхом прийняття окремого єдиного кодифікованого законодавчого акту – Кодексу законів про інтелектуальну власність, що обумовлено особливостями стану та тенденціями розвитку системи законодавства України в цілому, та системи законодавства у сфері інтелектуальної власності зокрема.

Маючи пандектну систему, зміст такого кодексу має включати в себе загальні норми про право інтелектуальної власності та спеціальні норми про окремі об'єкти права інтелектуальної власності (які на сьогодні містяться у спеціальних законах), норми, які на сьогодні містяться у законодавчих актах іншої галузевої належності і врегульовують питання інтелектуальної власності, які можливо з точки зору техніки нормопроєктування перенести до змісту цього кодексу, норми про державне регулювання у сфері інтелектуальної власності, а також норми про відповідальність за порушення законодавства у сфері інтелектуальної власності.

При цьому Кодекс законів про інтелектуальну власність може включати не лише норми матеріального права, але і процедурні норми та норми процесуального права, виконуючи при цьому регулюючу, адміністративну та охоронну функції. Можливість поєднання в одному кодексі усіх трьох названих видів норм права доведена прийняттям Податкового кодексу України та Кодексу України з процедур банкрутства. Доцільним було б у змісті Кодексу законів про інтелектуальну власність застосувати принцип, який міститься у статті 2 Податкового кодексу України щодо внесення змін до цього кодексу, а саме про те, що зміна положень цього кодексу може здійснюватися виключно шляхом внесення змін до цього кодексу.

Література

1. Теоретико-прикладні проблеми кодифікації законодавства у сфері інтелектуальної власності : монографія / за наук. ред. д.ю.н. О. П. Орлюк ; кол. авторів: С. Ю. Бурлаков, А. В. Міндрул, Л. І. Работягова, О. О. Тверезенко, О. О. Штефан та ін. К. : НДІ ІВ НАПрНУ, Лазурит-Поліграф, 2011. 326 с. URL: <https://drive.google.com/file/d/1hH7mCAm93uJGqP3f3e2jqYYrfyznj4rS/view> (дата звернення: 23.04.2024).
2. Крижна Валентина. Варіанти кодифікації законодавства у сфері інтелектуальної власності. Теорія і практика інтелектуальної власності. 2010. № 1. С. 110–115. URL: http://www.ndiiv.org.ua/Files2/2010_1/13.pdf (дата звернення: 23.04.2024).
3. Стефанчук Р. О. До питання про кодифікацію законодавства у сфері інтелектуальної власності. Право України. № 11/2016. С. 86–91. URL: https://pravoua.com.ua/ua/store/pravoukr/pravo_ukr_11_16/Stefanchuk_R_2016_11/ (дата звернення: 23.04.2024).
4. Потоцький Микола. Кодифікація законодавства України про інтелектуальну власність: матеріальний та процесуальний аспекти. Теорія і

Створення, охорона, захист і комерціалізація об'єктів права інтелектуальної власності:
матеріали VII Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю,
присвяченої Міжнародному дню інтелектуальної власності.
(м. Київ, 26 квітня 2024 р.): ел. збірник. Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2024

практика інтелектуальної власності. 2021. №6. С.
5–16.URL:<http://uran.inprojournal.org/article/view/248969>(дата звернення:
23.04.2024).

5. Кодинець Анатолій. Оновлення законодавства у сфері інтелектуальної
власності в умовах рекодифікації: напрями, проблеми, перспективи. Теорія і
практика інтелектуальної власності. 2021. №6. С.
17–24.URL:<http://uran.inprojournal.org/article/view/248976>(дата звернення:
23.04.2024).

6. Шабалін Андрій. Про питання кодифікації законодавства у сфері
інтелектуальної власності. Теорія і практика інтелектуальної власності. 2021. №
6. С. 74–81.URL:<http://uran.inprojournal.org/article/view/234196>(дата звернення:
23.04.2024).

7. Мироненко Наталія. Деякі теоретичні та практичні підходи до
кодифікації законодавства у сфері інтелектуальної власності. Приватне право і
підприємництво. Збірник наукових праць. 2023 Вип. 22. / Редкол.: Крупчан О.
Д. (гол. ред.) та ін. К.: Науково-дослідний інститут приватного права і
підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака Національної академії правових
наук України, 2023. С. 30–38.URL:http://ppp-journal.kiev.ua/archive/2023/22/2023_22.pdf(дата звернення: 23.04.2024).

8. Штефан А. С. Якість законодавства: поняття та основні критерії.
Інкорпорація та кодифікація законодавства як складові стратегії розвитку
сфери інтелектуальної власності в Україні. Збірник матеріалів Всеукр.
наук.-практ. конф. з проблем систематизації законодавства, 18 листопада
2022р., Київ : Науково-дослідний інститут інтелектуальної власності НАПрН
України, 2022. С. 95–99.
URL:https://www.researchgate.net/publication/377230623_Akist_zakonodavstva_ponatta_ta_osnovni_kriterii(дата звернення: 23.04.2024).

Створення, охорона, захист і комерціалізація об'єктів права інтелектуальної власності:
матеріали VII Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю,
присвяченої Міжнародному дню інтелектуальної власності.
(м. Київ, 26 квітня 2024 р.): ел. збірник. Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2024

9. Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 року № 435-IV.

URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text> (дата звернення:
23.04.2024).

10. Про правотворчу діяльність : Закон України від 24 серпня 2023 року

№ 3354-IX. URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3354-20#Text> (дата
звернення: 23.04.2024).